

ginibus iuxta diui Francisci institutū Chri-
sto militantibus prope Cantabrigiam s. D.

ENE nos hortatur dominus, dile-
ctæ in Christo uirgines, ut recondamus
nobis thesaurum in caelis, ubi
neq; tinea corrumpit, neq; fur furat.
Xeniū quod uestra pietas misit, in-
tercipi potuit, sed uestram charitatē,
uestras sanctissimas preces, quibus me quotidie spon-
so uestro commendare dignamini, homo quamlibet
furax interuere non potuit. Demus igitur operam,
ut hoc opum genere ditescamus, quarum elargitione
non pauperior, sed locupletior fit qui cōmunicat egen-
ti, nec fraudari potest is in quem fit elargitio. Minima
tam gratis, tam alacribus animis accipere, quid aliud
est, quàm ambire maius beneficium? Itaq; quoniam
intellexi uobis epistolam illam quam sic ex tempore,
efflagitante Thoma Greio, cui negare nihil possum,
effudi uerius quàm scripsi, tantopere gratam fuisse, ui-
sum est unà cum epistola mittere flocculum, ex Esaiæ
semper uernātibus hortis decerptum, qui uestros ani-
mos sacri spiritus fragrantia simul & recreet, & corro-
boret. Etenim si flos terrenus admotus naribus nō so-
lum exhilarat, uerum etiā uires cordis cōfirmat: quan-
to

to magis huiusmodi flores, quos aura diuini spiritus genuit aluitq̄, animis & hilaritatem & robur addent spirituale, si animis admoucantur. Quis enim est cui non interdum obrepat mœror ac tœdium quoddam intuenti mala, quibus hisce temporibus undiq̄ plena sunt omnia? Quis tam confirmatus spiritu, cuius animum in tantis opinionum dissidijs nō perstringat aliqua tentatio? En igitur uobis Esaiā flosculus, qui pro tœdio det alacritatem, & animum fidei robore confirmet fulciatq̄: In silētio, inquit, & spe erit fortitudo uestra. Quis hæc dicit? Nō Esaiās, sed sanctus Israël, hoc est, æterna ueritas, quæ nec falli potest, nec fallere. Quoties aduersa nobis immittit dominus, qui flagellat omnem filium quem recipit, meminerimus esse patrem, qui nostræ consulit saluti, non ignarus quid expediat nobis: ne obmurmuremus, sed taciti patienter, que feramus manum emendantis, licet naturæ sensui molestam, hoc est silentium quod per prophetam exigit dominus, feramus autem non solum absque murmure, uerum etiam alacres, nimirum spe mox secutura sanitatis. Quod affligit leue est ac momētaneum, quod delectat æternum & inæstimabile. Charitas si dei ministra est (per hanc enim, ut ait Paulus, operatur) utriusq̄ filia spes est. Ut enim demus fidem à charitate seiungi posse, certe spes de qua loquimur, nō nisi ex fide & charitate nascitur. Proinde si filii sumus potius

Esa. 30

Gal. 5

quàm serui, patri fidamus, patrem amemus oportet:
 & si nostram salutem illi cordi esse credimus, nō igna-
 ri quàm immensa sit illius misericordia in omnes qui
 diligunt ipsum, in medijs etiam molestijs multam ala-
 critatem nostro spiritui præbebit expectatio diuinæ
 consolationis, quæ nō patitur nos tentari supra quàm
 possimus, sed facit cum tentatione prouentum, ut ua-
 leamus sustinere, sæpe miscens tristitia lætis, semper ad-
 dens unctionem spiritus, quæ tristitia quoq; uel leniat,
 uel exhilaret. Sunt autem quædam incommoda, quor-
 um finem in hac uita non expectamus, qualis est se-
 nectus, morbus, ut aiunt medici, immedicabilis, & alij
 morbi nonnulli arte medicorum superiores. Et in his
 silentium ac spes est fortitudo nostra. Nam & leuius
 Rom. 8 sit patientia, quicquid corrigere est nefas, ut ait ille, &
 nequaquam condignæ sunt afflictiones huius tempo-
 ris ad futurā gloriam, quæ mox reuelabitur in nobis.
 Cur enim nō dicam mox, cum hæc uita omnis uix tē-
 poris momentum ac punctum sit ad æternitatem?
 Quod si spes humana tantam habet uim, ut uere me-
 ritoq; quidam Ethnicus Poëta de illa scripserit:
 Spes bona dat uires, animū quoq; spes bona firmat.

Viuere spe uidi, qui moriturus erat.

Quid non efficiet illa spes quæ in nobis gignit spiritus
 Christi? Spes humana sæpenumero fallit, spes autem
 hæc nō cōfundit, ut scribit beatus Paulus. Cæterū con-
 fundendi

fundendi uerbū, q̄ usus est Apostolus Græce scribēs, nō est perturbationis, sed pudoris potius & probri. Si quidē ijs qui præsidij hominū freti, magna de se iactarūt, si res præter sp̄e euenerit, propemodū acerbior est exprobratio q̄ ipsa calamitas, pudore malum cōduplicante. Verum quisquis totam fiduciam suam collocauit in domino, certam habet spem, nec periculum ullum est, ne frustratus expectatione sua pudefiat. Et si nonnunquam p̄ij uidentur hic ad tempus pudefieri, certe non pudefiunt in æternum. Opprobria opprobantium ceciderunt super dominum in cruce pendētem, audiuit uoces omni felle amariore, Sperauit in deo, liberet eum nunc, si uult eum. Hæc audiuit caput, audiunt similes uoces & illius membra. Sed quemadmodum afflictionis exemplum habēt à capite, ita habent & spei fiduciam. Nunquid ille ad impias uoces respondit? Nihil inuenies, sed in silentio & spe posuit fortitudinem suam, tranquillo animo dicens patri: In te domine speraui, non cōfundar in æternum. Vbi uident homines, pios morbis, bellis, damnis, exilijs, cruciatibus & mortibus affligi, uox est impiorū: Vbi est deus eorum? Quæ utinam interdum non audiatur & inter Christianos. Sed grauius est quoties hæc uoces perstrepunt inter præcordia nostra, nonnunquam & ad blasphemiam usq; prorumpentes, cū animus dolore tædioq; uictus, deum uocat immitem, iniustum, negligentē

negligentem rerum humanarū, benigniorem erga malos quàm erga bonos, quod illis ferè res magis securidæ sint, quàm ijs qui pietatem sequuntur, non intelligentes quod dominus noster per cruciatus & ignominiam transijt ad gloriam, & obliti quod Paulus scripsit ad Timotheum: Omnes qui uolunt pie uiuere in Christo Iesu, persecutionem patientur in hoc seculo. Si nihil adiecisset, tædere nos poterat afflictionis perpetuæ, nunc spem mox finiendi cruciatus & securitatis felicitatis ostendit, dicens: In hoc seculo. Quin & Hebraeus ille sapiens hoc præceptum inter pietatis rudimenta ponit: Fili accedens ad seruitutem dei, sta in iustitia & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Vide ut scripturæ diuinæ sibi cõsentiunt in sententijs, licet uerbis ac figuris uariant. Idem dicit Sirachus quod Petrus, Paulus, & Esaias. Quod hic uocat silentiū, ille dicit stare in iustitia & timore. Quod ille spem, hic tentationis uerbo significauit. Qui stat, non turbatur, non deijcitur animo. Qui stat in iustitia, agnoscit suam iniustitiam, ac dei flagellantis iustitiam adorat. Qui stat in timore, non obmurmurat ei, qui potest & animam & corpus mittere in gehennam. Rursus qui præparat animam, non exanimatur, uelut insperatis malorum procellis, sed boni consulit, quicquid deo uisum fuerit immittere. Quod alijs uerbis præcipit Petrus apostolus: Charissimi, nolite peregrinari in seruire, qui

Ecc̃i 2.

re, qui ad tentationem uobis fit, quasi noui aliquid uobis contingat, sed comunicātes Christi passionibus gaudete, ut in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes. Iam qui intelligit afflictionem esse tentationē, hoc est, explorationem diuinam, expectat probationem, quæ spem habet comitem, omnis molestiæ lenitricem, quemadmodum Romanis scribit Apostolus: Sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio uero spem, spes autem non confundit, quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritum sanctum qui datus est nobis. Non satis erat diuinæ benignitati, gaudijs æternis pensare temporarios ac momentaneos cruciatus, in medijs etiam afflictionibus dat suis pignus arcani spiritus tam efficax, ut non solum nō deficient in malis, uerum etiam glorientur & exultent. Itaq; piorū spes, etiamsi uideat eos pudefacere apud homines, reuera non pudefacit dum intra se sentiunt testimonium spiritus testificantis humano spiritui quod sint filij dei, gaudētq; se manu clementissimi patris ad hæreditatem uitæ cœlestis explorari fingitq;. Sic enim prosequitur ille sapiens: Quoniam igne probatur aurum & argentum, homines uero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo, & recuperabit te, & dirige uiam tuam, & spera in illum. Qui credit se deo, silet. Silentem ille sic flagellat,

Q ut

ut emendet: sic prostermit, ut erigat: sic necat, ut uiuifit
 cet. Tu sine medicum suo more operari, tantum relin-
 que peccata, & ira dei uertetur in misericordiam. Fru-
 stra speras dei misericordiã, si persistis in his quæ pro-
 uocant iram dei. Narrant humanæ literæ, quendã ne-
 gociatorem ubi cõflatis facultatibus proficisceretur in
 lóginquas regiones, ut multo ditatus lucro rediret in
 patriam, posteaquã naufragio perissent omnia, di-
 xisse: Age fortuna sentio quid uelis, ad philosophiam
 me uocas, uenio quò uocas. Huic iactura rerum cessit
 in maximum lucrum, siquidem ex auaro mercatore
 factus est insignis philosophus, ditior contemptu pe-
 cuniarum quã possessione. Saltem huius exemplũ
 nos imitemur, quãtius nobis accidit uel publica uel pri-
 uata calamitas, ne consternemur animo, ne murmure-
 mus aduersus manum omnipotentis, quemadmodũ
 fecerunt Hebræi, qui à serpentibus perierũt, sed quod
 Ethnicus ille dixit fortunæ, nos dicamus deo, rerũ hu-
 manarum unico gubernatori: Age clementissime pa-
 ter, sentio manum tuam inuitantem ad pœnitentiam,
 en ad te uenio, me totũ tibi trado, finge ac refinge pro-
 tua sancta uoluntate filium tuum hactenus male di-
 cto audientem. Nunc hominum uulgus, si quid im-
 mittitur aduersitatis, non cogitat hoc immitti à deo,
 sed alij sideribus, alij naturæ humanæ, alij his atq; il-
 lis hominibus, aut etiam occasionibus irascuntur, & ul-
 cisci

cisci student, haud multo sapientiores canibus, qui lapidem mordēt ab homine iactum, ipso relicto homine. Tempestas perdidit fruges, merces periēre naufragio, coelum pestilens afflauit corpori morbum, miles incendit horrea, Sycophanta faceffit negociū, obstreperit maledica lingua. Quid male precaris cœlo & mari? Quid ultionem paras in hominē? Isthuc est mordere lapidem. Primum illud cogita hæc à deo immitte, nec multum referre per quos immittat, utitur enim ille & elementis & improbis hominibus ad ultionem. Mox circumspecte te ipsum, nūcubi tuis sceleribus iram dei prouocaris, & si deprehenderis, quis autem nō deprehendat, primum ultionem à te ipso sumito, correctis moribus & ad deum cōuersus, qui misit lapidem. Sin minus, tamen cogita, tentat me deus, an uere diligam ipsum, orabo ut in me augeat charitatē. Ab hoc animo quantum nunc absumus pleriq;? Quot annis iam omni malorū genere affligimur? Decem plagis afflicti sunt Ægyptij, & ad singulas cœperūt respicere. Nos tot iam annis tanto pluribus atterimur, nec agnoscimus domini manū, nec quisquam ad uitæ correctionem confugit, sed in alios alij culpam reijcimus, sibi quisq; blanditur, molimur uindictas, quasi quicq; possint homines aduersus diuinam potētiam. Quod enim mali genus est, quod non premit nos? Aut quæ pars est orbis ab horum malorum immunis cōtagio?

Q 2 Vbi

Vbi terrarum nō furit Mars, cum Martem dico, non unum aliquod malum dico, sed malorū omniū oceanum. Vbi non pestilentia? ubi non rerum caritas & famēs? ubi non expilationes? ubi nō latrocinia? Nec alibi desunt inundationes. Quam acres & implacabiles principum irā, quantum calamitatum inuexerunt rebus humanis, quantoq; grauiora minitant? Quamquam hæc leuia sunt, si cōferantur ad ecclesiæ dissidia. Quot sectis discerpimur, & subinde suppullulant nouarū? Quos iungit sanguinis propinquitas, quos eadē domus, quos idem lectus copulat, distrahit opinionū dissensio. Inter has plagas quotum quencq; uidemus, qui cogitet de corrigenda uita, qui confugiat ad domini misericordiam? Suam quisque uicem ulciscitur. Sua quisq; commoda tueri conatur, nec aliud quàm cōduplicamus nobis mala, & aggrauamus domini manū.

Esa. 30 Mittimus legationes in Aegyptum, oneramus camelos opibus, confugimus ad ueloces, & irritis tumultibus miscemus omnia. Nec audimus sanctum Israel clamantem nobis: Si reuertamini & quiescatis, salui eritis. In silentio & spe erit fortitudo uestra. Quid est reuerti? relinqueret mores & affectus pugnantes aduersus deum. Quid est quiescere? Est abdicatis cupiditatibus carnis, nos submittere uoluntati diuinæ. Ita demum felix illud ac uerum sabbatum erit in animis nostris, si postris affectibus cōsopitis & requictis, dominus

dominus in nobis quæ uult operetur. Quid primum curant medici? Exhaustiūt corpus noxijs humoribus, cætera permittunt naturæ. Abijciamus & nos scelera nostra, dominus in cuius manu sunt corda regum, illico flectet ea ad studium pacis & cõcordiæ, tollet è medio locustas militum omnia depopulâtium, & ranas opinionum, auferet tenebras nostras, ac ueritas illucescet cordibus nostris. Audimus uocem domini cūctos ad uitæ correctionem prouocantis, ne auribus obturatis obduremus & corda nostra, dicentes cum impijs apud Esaiam: Nequaquam, sed ad equos fugiemus, & super ueloces ascendemus. Ne rursus illud ingerat nobis: Ideo fugietis, ideo uelociiores erunt qui uos persequentur, fortasse talibus uerbis nemo reclamatur nūc domino, sed factis penè reclamamus omnes. Hæc publica tēpestas uos leuius perturbat, ô beatæ uirgines, quæ seculo mortuæ iam in terris cœlestem quodāmodo uitam agitis, & abditæ cum sponso Christo delicia mini, cui quo propiores estis, hoc magis decet uos ecclesiæ tranquillitatem pijs uotis sacrisq; precibus illi commendare, leuantes non modo puras manus iuxta Paulum, sed multo magis pura corda ad dominum, ueluti colūbæ in foraminibus petrae, & in cauernis marceriarum, gratissimo gemitu semper obmurmurantes sponso. Petra autem Christus est, quæ multas habet latebras, in quibus piorū animæ tuto latent ab hu-

ius mundi tumultu. Vbi dulci temperie refrigerantur
 ab æstu carnalium desideriorum, quæ militant aduer-
 sus spiritum. In his foraminibus hoc tutius ac felicius
 delitescitis, quo minus instructæ estis præsi-
 dijs huma-
 nis, quemadmodum columbæ, nec rostro, nec ungui-
 bus, nec ui, nec dolis armatæ sunt aduersus iniuriã alia-
 rum auium, tantum fuga latebrisq; tutæ sunt, neq; no-
 runt ulli cæterorum animantium moliri uim aut iniu-
 riam. Grata simplicitas relucet in oculis, quam & spõ-
 sus adamat in canticis, & Euangelicæ literæ nobis cõ-
 mendant. Nec obstrepunt molesto garritu quemad-
 modum aliæ permultæ, tantum amabili murmure so-
 litudinem suam solantur. Ad hanc imaginem, ô bea-
 tissimæ uirgines, & uos in Christi cauernis latitatis, in
 silentio & spe collocâtes fortitudinem uestrã. Est mur-
 mur impium, quod odit dominus. Est & tacitum gra-
 tumq; murmur, quo non desinunt gemere mentes ab-
 flatæ spiritu Christi, donec euacuetur quod ex parte
 est, ueniatq; quod perfectum est. Talia sunt columbi-
 na murmura. Est & perniciosum silentium, quo uetus
 prouerbum dicit perisse Amyclas. Est silentiũ impiũ,
 quod nescit fateri cõmissa, quod premit gloriam deo
 debitam. Nimirum hoc erat mutum dæmoniũ, quod
 solus Iesus potest eijcere. Est & gratum tràquillumq;
 silentium, quod cum spe iunctum, reddit inuictũ ani-
 mum aduersus omnium malorum incursum. Hic silent
 affectus

affectus carnis, sed audiuntur gemitus spiritus. Sic in-
 gemiscebat Paulus, cū diceret: Infelix ego homo, quis
 me liberabit de corpore mortis huius? Sic Dauid cū
 diceret: Quā̄m dilecta tabernacula tua domine uirtu-
 tum, concupiscit & deficit anima mea in atria domini.
 Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, sic deside-
 rat anima mea ad te deus. Habent uulpes latebras su-
 as, habent uolucres cœli nidos, in quibus conuiescūt,
 columbæ quietem nesciunt, nisi in foraminibus petrae
 & cauernis maceriae. Ideo perforatus est in cruce tot
 uulneribus, ut illic pijs mentibus, quæ mūdi praesidijs
 omnibus renunciaissent, quietum ac tutum esset suffu-
 gium. Idē dictus est lapis angularis, connectens utrū-
 que parietem. In huius cauernis dulciter ac feliciter lati-
 tate uirgines, donec audieritis uocem sponsi ad aeter-
 nam felicitatem euocatis: Surge, propera amica mea,
 speciosa mea, & ueni, columba mea in foraminibus pe-
 traē, & in cauernis maceriae, ostende mihi faciem tuam.
 In his cauernis latitauit instituti uestri parens Franci-
 scus, humillimus apud mundum, apud deum maxi-
 mus. In his latitauit sanctissima uirgo Clara, uestri so-
 dalitij dux & patrona, quæ nullis huius mundi praesi-
 dijs, nullis humanis freta uiribus, sed silentio & spe for-
 tis, calcauit mundum, prostrauit satanam, uicit carnē,
 & post temporarios gemitus, meruit uitæ cœlestis co-
 ronam, regnans cum sponso, quem spretis omnibus
 satanae

satanæ pompis & illecebris unū adatmauit. Huius uer
 stigijſ ingredientes perſeuerate uirgines, ac ſemper ad
 meliora proficite, ut quemadmodum nunc eſtis ſociæ
 certaminis, ita ſitis & gloriæ, quæ mox reuelabit in uo
 bis. Ne uos terreat ætas tenera, ſexus fragilis, corpuscu
 li imbecillitas, ſatanæ poteſtas mille dolis armata, pe
 tra in qua latitatis fortior eſt omnibus, comminuetur
 quiſquis in hanc impegerit, tutus erit, quiſquis cōſtan
 ter inhæſerit. Quo quis magis fidit ſuis uiribus, hoc
 eſt imbecillior: at qui ſibi diffidit totus, qui nullū aliud
 ſpectat præſidium quàm Chriſtum, is omnia poteſt
 cum Paulo, non in ſe, ſed in eo qui elegit infirma mun
 di, ut confunderet fortia, elegit ſtulta huius mundi, ut
 pudefaceret ſapientes, elegit ignobilia & ea quæ non
 ſunt, ut ea quæ uidentur eſſe magni momenti deride
 ret. Iam etiam ſi quæ ſunt inter uos, quæ iuxta carnem
 gloriari poſſunt, quemadmodum potuit Paulus, non
 expedit tamen gloriari, niſi in cruce domini noſtri Ie
 ſu Chriſti, qui cum omnem mundi gloriã uſque ad
 crucem contempſerit, quem poſtea nō pudeat in hoc
 mundo gloriari? Paulus in tertium cœlum raptus nō
 audet gloriari, niſi in infirmitatibus ſuis, & nos homi
 culi gloriabimur in uiribus noſtris? Ille imbecillitate
 ſua potens eſt. Nō eſt igit quod metuas puſille grex,
 confide quoniam qui uos tuendas ſuſcepit, uicit mun
 dum. Te uero religioſiſſima domina, quæ uirginæ ſo
 dalitatis

dalitatis curam agis, nihil arbitror necesse, ut horter, admoneāq; tui officij, gratulari magis liberet, nisi uel parum id tutum esset humanæ fragilitati, uel parum gratum tuæ singulari modestiæ. Tatum oro, ut quod facitis, pergatis nostri in uestris ad dominū precibus meminisse, nominatim autem Greijs sororibus ex me salutē dices. Dominus uos omnes seruet incolumes. Simul orabit uestra charitas pro interceptore, ut ex miluio uel harpyia potius fiat colūbus, desinatq; tandem cretissans inuolare quidlibet, ne prouocet in se matrem Christi, & nomen illi uertatur. DIXI.

ERASMVVS ROTERODAMVVS CANDI-
DO LECTORI S. D.

AEPE questus sum optime lector, me grauari studijs amicorum, qui me uiuo & reclamanti euulgant quaslibet nugas, quas puer etiam exercendi stili gratia lusi, nihil minus cogitans, quàm ut in hominum manus uenirent. Qua quidem in re hoc etiam sum infelicioꝝ, quod nunc prodeunt hoc felicissimo seculo, minus obnoxia futura sannis hominū, si tum fuissent ædita, cū primum erant condita. Nunc leguntur ut à sene prodita, quæ nec adolescens in hoc scripsi, & leguntur ab hac ætate, quæ tam multos habet naris emūctissimæ.

R Olim